

דברי אמת

מאמרי חיזוק השקפה והדרכה
מזקן המשגיחים

מרן הגר"ד יפה זצוק"ל

גיליון מס' 71 ■ יחיי

פתיחה לימי השובבי"ם

עמידת יוסף בנסיון אשת פוטיפר - הסיבה לזכירתו במלכות

האר"י הקדוש גילה, שימי השובבי"ם מסוגלים במיוחד לתקן את החטאים הקשורים לענייני קדושה.

כתוב בספרים הקדושים, שבזכות שיוסף מלך על יצרו ועמד בנסיון אשת פוטיפר, אשר הסייתה אותו לחטא במושך שנה שלמה, ובמיוחד בשעה שאשת פוטיפר תפסה בגדו והוא עמד בנסיון "ויעזב בגדו בידה וינס ויצא החוצה" - זכה למלכות. ולא זו בלבד, אלא אף זכה שכלל ישראל קרויים על שם יוסף, כי בזכות עמידתו בנסיון קיבל עם ישראל, עד סוף כל הדורות, את הכח להיות גדורים מעריות, ולעמוד בנסיונות מסוג זה.

התגברות יוסף - מעל לטבע

כתוב בחז"ל (הובא בילקוט פרשת וישב), שמטרוניתא אחת שאלה את רבי יוסי, וכי יתכן שיוסף שהיה בן שבע עשרה שנה, יצרו במלא תוקפו, ואעפ"כ עמד בנסיון? "הביא לפניו ספר בראשית, התחיל קורא מעשה ראובן ומעשה יהודה ותמר, אמר לה: ומה אלו שהיו גדולים, וברשות אביהם [ומשום כך היה להם פחות קשה לעמוד בנסיון מאשר ליוסף, ואעפ"כ], לא כסה עליהם הכתוב, יוסף שהוא קטן וברשות עצמו, על אחת כמה וכמה שלא היה הכתוב מכסה עליו!"

אומר ה'שם משמואל': חז"ל ודאי שאינם מביאים כל דבר שטות של מטרוניתא, ומה שהביאו חז"ל את שאלתה של מטרוניתא זו, משום שיש צדק בטענתה שמצד הטבע אי אפשר לעמוד בנסיון כה קשה כפי שהיה ליוסף, שהיה צעיר ויצרו במלא תוקפו.

אלא שטענתה של אותה מטרוניתא הייתה, שהיא לא הבינה שלאחר שיוסף עשה את כל אשר ביכולתו, עזר לו הקב"ה יותר ממה שיד טבעו השיגה, וכמאמר חז"ל: "יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום, שנאמר: 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו, שנאמר, ה' לא יעזבנו בידו". - והיינו, שהקב"ה עוזר לו להתגבר על יצרו גם בדברים ש"אלמלא הקב"ה עוזרו, אינו יכול לו".

וזה גם ביאור דברי המדרש בעניין קריעת ים סוף: "הים ראה וינס - מה ראה ונס, ראה ארונו של יוסף". באור הדברים, שבזכות שיוסף עמד בנסיון אשת פוטיפר תוך התגברות על הטבע, זכו ישראל להצלה שלא בדרך הטבע, על ידי קריעת ים סוף תוך שידוד מערכות הטבע.

ולפי זה מבארים הספרים את דברי יוסף לאחיו: "ואתה אל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה, כי למחיה שלחני אלוקים לפניכם". ותמוה, וכי קצרה יד ה' לזון את יעקב ואחיו מבלי למכור את יוסף למצרים? ולהאמור, יוסף אומר לאחיו שהוצרך לרדת למצרים בכדי לעמוד בנסיון של אשת פוטיפר, ועל ידי להיות למחיה לעם ישראל - שבזכות זה יקבל עם ישראל בכל הדורות כוחות לעמוד בנסיונות אלו.

עוד יתכן לפרש על פי המדרש הנ"ל: "כי למחיה שלחני אלוקים" - להיות סיבה להצלת עם ישראל מעל לדרך הטבע, בקריעת ים סוף.

וזהו שאנו מברכים בכל יום בברכות השחר: "אזר ישראל בגבורה" - שהקב"ה משפיע עלינו כוחות להתגבר על הטבע.

התגברות על תענוגות של טומאה - פתיחת שער לתענוגות רוחניים

והנה, אדם רוצה שהכל ילך לו בקלות, אך האמת היא שעי"ש אדם מתגבר על יצרו אזי לא רק שבכך הוא נמנע מלעבור עבירה, אלא זוכה להתעלות לדרגה אחרת עי"ש עצם ההתגברות. בנוסף, התגברות על תענוגות של טומאה, פותחת לו שער לים של תענוגות רוחניים - תענוגות שאינם יכול להשיגם בעת היותו שקוע בטומאה. חק הוא בבריאה, שקוע בטומאה. חק הוא בבריאה, שהמוותר על תענוגות גשמיים אסורים, יזכה לחוש את המתקנות והעונג שברוחניות ובעבודת ה', וההיפך, חלילה, להיפך, ומיהו הכסיל, שמנחת לפתחו האפשרות להתענג כל חייו, מבקר ועד ערב, על כל רגע ורגע של לימוד תורה, תפילות ועבודת ה', וממיר זאת בתענוגות מדומים, החולפים כהרף עין ומשאירים בתחושת עצב וריקנות.

ובאמת, בכל יום ויום בעת שקוראים קריאת שמע, אנו מקבלים על עצמנו עול מלכות שמים, ומקבלים למסור את נפשנו כאשר הקב"ה חפץ בכך, ולמסור את כל ממונונו, אם נצטרך לכך לקיום עבודת ה'.

והקדמונים מייצעים, שבכל פעם שאנו עומדים בפני מלחמה עם היצר עלינו להתבונן, שאם היה עכשיו שעת שמד, חלילה, והיו מחייבים אותנו לעבור אפילו על עבירה דרבנן, היינו חייבים למסור עצמנו למיתה ולא לעבור, ומה כבר הקושי שעלינו להתגבר עכשיו, לעומת הקושי של מיתה!

אני עצמי מכיר כמה וכמה בחורים שהיו שקועים מאד בתהומות חטא זה, ועל ידי עמל התורה ביגיעה רבה, עלה בידם להיחלץ לגמרי מתהומות החטא, ונתעלו להיות תלמידי חכמים מובהקים וראי שמים.

כמו כן, עלינו להלהיב עצמנו להתגבר על היצר באמצעות שינון פסוקים, מאמרי חז"ל וספרי מוסר, המדברים על החומר הנורא של החטא, ועל האושר העצום הצפון למתגברים על יצרם.

חובת הזהירות מדברים הגורמים להכשל בחטא זה

והנה, הדבר הראשון שצריך לברוח הוא מדברים שמביאים להרהורי עבירה, כל אחד לפי מה שיועד בעצמו שעלול להביאו לכך, ולא ראי זה כראי זה. ובספר "יסוד יוסף" (הובאו דבריו גם ב'קיצור שו"ע'), כתב כמה דברים שבכחם לגרום להכשל בחטא, ובכללם דברים שמעצמנו לא היינו חושבים שיש קשר בינם לבין חטא זה. כתוב: "אל תתן את פיך לחטוא את בשרך" - מרומז בזה שדיבור פה יכול לגרום להיכשל בחטא זה, והכונה, לדברי לשון הרע ולדברי ניבול פה. כמו כן, גם אכילה גסה והסתכלות בנשים, עלולות לגרום להכשל בחטא.

חשוב לדעת, שישנם כשלונות שנובעים מאונס, ועל אופן של אונס לא נאמרו כל הדברים החמורים שנאמרו על עבירה זו. ברם, אם אין אנו מונעים עצמנו ללכת במקומות שמצויים בהם פריצות, ובפרט ברחוב של תקופתנו, אין זה בכלל אונס אלא נחשב כפשעיה.

דוגמא לדבר: שומר שזכר [שדינו, שחייב בגנה ואבדה ופטור על אונסין] שבאו לביתו גדודי לסטים וגזלו ממנו את הפקדון שהיה מופקד עליו, פטור מתשלומים, משום שנחשב כאנוס. מאידך, שומר שזכר שהלך עם הפקדון למקום שמצויים גדודי לסטים וגזלו הלסטים את הפקדון, חייב השומר בתשלומים, שמכיון שהלך עם הפקדון למקום שמצויים בו גזלנים, שוב אינו נחשב אונס. כך גם ההולך למקום שמצוי בו פריצות, אינו נחשב כאנוס.

תיקון החטא על ידי עמל ויגיעה בתורה

ה'אגלי טל' בהקדמה, מביא את דברי הזוהר הק', שבעוד שבגלות מצרים היה תיקון החטא על ידי עבודת הפרך של הגוף, הרי שבגלות האחרונה יהיה תיקון החטא על ידי עמל התורה ויגיעה בעיון התורה. לכן בימים אלו, המסוגלים לתיקון החטא, יש לעמול ולהתיגע ביתר שאת וביתר עוז בלימוד התורה ובעינה. ובמיוחד שאין מחשבת העריות מצויה אלא בלב הפנוי מן החכמה.

רבנו חיים מוולאז'ין (נפש החיים' שער ד' פ' לב') מפרש את דברי רבי מאיר (אבות, פ"ו) שכל העוסק בתורה לשמה נעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק וז"ל: "שכמו המעיין הנובע ובוקע, אף שלפעמים נרפש ונשחת בהרבה רפש וטיט, עם כל זה הוא נובע ובוקע ומתגבר והולך מעט מעט, עד שברבות הימים יתגבר, ויתגלה לגמרי, ויתפשט כמאז, כן העוסק בתורה לשמה, אף אם נתלכלך תחילה בעוונות וחטאים ויתפשט כמאז, ונטבע מאד ברפש וטיט ומצולות הרע ח"ו, עם כל זה ע"י עסק התורה יהיה נכון ליבו בטוח שוודאי המאור שבה יחזירו למוטב, והטוב מתגבר והולך על הרע שבו מעט מעט, עד שלבסוף בהכרח יתגבר הטוב ויתפשט בכלול לגמרי, והוא מתקדש מטומאתו ופרחה טהרה בכלול..."

והנה, מי שנכשל בחטא, חלילה לו ליפול ליאוש ולעצבות, שזו עצת היצר ממש. אלא עליו לעשות מאמץ להימנע מכאן ולהבא מהדברים שמשער שהביאוהו לכשלונו, ובעיקר, להגביר שבעתיים את עמלו ויגיעתו בעיון התורה, וכדברי ה'אגלי טל' בשם הזוהר שבגלות האחרונה יהיה תיקון החטא ע"י עמל התורה ביגיעה ועיון.

מעשה רב - מרבנו הגדול זצוק"ל

אי אפשר לכתוב על השכמת הבוקר לפני שנקדים את ההשכבה בלילה - וכפי שהיה רגילו המשיגי זצוק"ל לעורר ולהזהיר, שההליכה לישון בלילה משפיעה ישירות על הקימה בבוקר, אם הולכים לישון עם מחשבות טהורות מתוך רוממות, אז גם קמים בבוקר בזריזות ובשמחה, במצב רוח עילאי, ואם ח"ו מבזבזים את הזמן בלילה והולכים לישון מאוחר, מפסידים חלילה את כל היום של מחרת.

ברצון המשיגי היה אמנם לישון כדבעי, לשמירת כוחו ובריאותו, אך שלא במתכוון פעמים היה מוצא את עצמו בבוקר... אך הצד השווה - שתמיד היה קם כארי ומתפלל בערנות ובחשק גדול, כאילו ישן כל צורכו בלילה. וגם כשחזר בשעות הלילה המאוחרות מאירועים שהיו רחוק מרכזים, אינו זוכר אף פעם שהיה שינוי בקימה בבוקר, ולפעמים הלך לנוח אחרי התפלה, אבל בתפלה לא היה כל שינוי.

קריאת שמע שעל המיטה היה תמיד מעמד... המשיגי היה לובש כובע (לפעמים היה גם עם חליפה), והיה אומר הק"ש בחדר הספרים (אצל המשיגי לא אמרו סלון, ובאמת היה חדר שכולו ספרים...) מתוך סידור, במשך כמה דקות, כמונה מעות, את כל הנוסח המודפס בסידורים. אח"כ היה הולך בלא לדבר לחדרו לישון, והיה במצב רוח עילאי. לפני כארבע שנים כאשר היה מאושפז במעיני הישועה, אמר לי דבר נורא! שכשהולך לישון הוא מכין את עצמו לב"ד של מעלה, (וכמבואר שזה זמן של תשובה), ולוקח בחשבון שמחר לא יקום, וכפי שאנו אומרים 'והאר עיני פן אישן המות'. וכשקם בבוקר הוא מרגיש שקיבל עוד יום מתנה (שהרי הלך לישון ע"מ שיתכן ולא יקום), ומודה לה' שנתן לו עוד יום של עבודת ה' במתנה.... (ואמר לי שלא לכל אחד זה מתאים, יש כאלה שמחשבה כזאת יכולה למרמר אותם), לא פלא אי"כ מדוע כ"כ שמח בשכבו כל לילה, ובקומו כל בוקר (כמובא להלן). כמובא להלן. (באגב מצעירותו - כפי שהעידה הרבנית, חי תמיד 'שוב יום אחד קודם מתתן' וכל יומיך יהיו בגדיך לבנים).

קשה לתאר ולהמחיש למי שלא זכה לראות את המראה הנפלא של רבנו זצוק"ל בקומו כל בוקר, כאשר היה קם משנתו (בדרך כלל בלא צורך בשעון), בשמחה עצומה ובמצב רוח עילאי (אני לא זוכר זמנים אחרים של מצב רוח כה מרומם), שמחה עצומה שזכה לעוד יום של עבודת הבורא! כשהיה מעיר את הנכדים, היה מעיר במצב רוח מרומם במיוחד, 'פלוני היקר - קום לעבודת הבורא'. ואף ביקש ממני שאם אני מעירו, שלא אומר סתם שצריך לקום, וכד', אלא קום לעבודת הבורא. והיה אומר שזה 'עולם אחר' אם קמים סתם, או במחשבה שקמים לעבודת הבורא.

היה משכים קום כל בוקר זמן רב לפני התפלה, והיה מכין את עצמו זמן רב, לנקיית בתפלה. תכף היה אומר בהתלהבות את ברכות השחר, והיה מחזה הוד לראות איך הוא מדבר עם הקב"ה, מלה במלה, ברוך - א-ת-ה... האתה היה מודגש. שאל אותו נכד, מדוע סבא אומר ככזו חיות את הא'תתה? אמר המשיגי בפליאה: אתה לא מרגיש את הקב"ה על ידך... (המשיגי חי את הבורא, בחור שנכנס לשיבה גדולה והתלונן שמרגיש בדידות, אמר לו המשיגי בפליאה: אתה לא מרגיש את הקב"ה עמך!?) המשיגי היה אומר, בברוך יש כמה פרושים (נפש החיים ועוד), אבל אתה - יש אחד... 'מלך העולם' - בכזו הדגשה, מ-ל-ך ה-ע-ו-ל-ם, הכנעה גמורה למלך העולם - מלכות שמחייבת למעשה... אצל המשיגי ראו בחוש את דברי המס"י (פי"ט) - 'לפניו הוא מתחנן ומאתו הוא מבקש, והוא הת' שמו מאזין ומקשיב לדבריו - כאשר ידבר איש אל רעהו'...

אחר כך היה מתעטף בציצית, ובברכתו היה מדגיש 'להתעטף בציצית', וראו עליו איך שחי את דברי העיקרים' (שהיה מרבה להביא) שפרוש להתעטף - להיכניע! ראו על המשיגי כיצד נהנה להכניע עצמו למלכו של עולם. באחד השנים קנו עבור המשיגי טלית שהייתה גדולה ביחס למידתו, ובמשך התפלה הטלית נשמטה מכתפיו עשרות פעמים! והשתדלתי לעזור לו לסדר כל פעם את הטלית על הכתפיים, לאחר התפלה אמר לי המשיגי: מסתמא אתה חושב שההתעטפות עם הטלית הטרידה אותי, והפריע לתפילתי, אך האמת היא, שמאוד נהנית כל הזמן להיזכר שאני עבד ה'...

אחר כך היה מניח תפילין בנחת (ראו את הכבוד שרוחש לתפילין, כל אופן ההחזקה הייתה בכבוד), ובשמחה גדולה, כשהיה ניכר איך שאוהב את התפילין ומשקם מכל הלב - אות של קשר עם בורא העולם... היה מתאמץ לנשק את התפילין כשהיו כבר קשורות על ידו. וכך היה יוצא מביתו עטוף בציצית וקשור עם התפילין, ובפתח הבית היה מונשק בפיו ממש את המזוזה - ועליו כתב הרמב"ם 'כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בגדו ומזוזה בפתחו, מוחזק לו שלא יחסא'... אמנם בשנים האחרונות ממש, הפסיק להניח תפילין בביתו והיה מניח בשיבה, וכששאלתי את המשיגי ע"כ, השיב דבר נורא: שמכיון שכבר אין לו מספיק שיווי משקל, הוא חושש שיפול עם התפילין. ליפול הוא לא חושש - הוא חושש ליפול עם התפילין...

סיפר חתנו הגר"י אבר שליט"א, שבבחרתו נכנס פעם להיכל הישיבה, והמשיגי שאלו מה חשבת כשנכנסת לביה"מ? הרב אבר השיב שלא חשב משהו מיוחד, אמר לו המשיגי: כשנכנסת כעת לבית המדרש, מה זה המכה שנתת למזוזה? ופתח המשיגי את הרמב"ם (סוף הל' מזוזה) ולמדו ביחד: 'וכל עת שיכנס ויצא יפגע בייחוד שמו של הקב"ה ויזכר אהבתו, וייעור משנתו ושגיתו בהבלי הזמן, וידע שאין

שם דבר העומד לעולם ולעולמי עולמים, אלא יזיעת צור העולם ומיד הוא חוזר לדעתו והולך בדרכי מישרים'. מאז הפנים את המסר העמוק והפשוט, שכל פעולה צריכה לעשות במחשבה ובהתבוננות, ולא כאינסטינקט. אפשר לתת מכה למזוזה, ואפשר לנשק ולכון ליחוד ה' - וכדברי הרמב"ם.

ב"ה" כסלו תש"ח

הבקר נפלו תפילי. דבר היקר לאדם - אינו נופל לארץ. מהן תפילין? האות בין ה' לישראל. מה הפירוש של נפילת תפילי? ה' אינו יקר לי ח"ו. כי אילו היה יקר בלבי ה' הטוב והנורא - הייתי הרבה יותר בקשר בחלתי את תפילי, ולא היה נופל לארץ החפץ הקדוש והזך שאיחל להזכיר לי את ה'. נפילת התפילין - אות אזהרה היא מה'! בן אדם לא טובים רגשותיו כפי אביך שבשמים. לא יקר הוא אצלך מזרה ומזפניים - חשוב את מעשיך וחזור בתשובה שלמה אל חיק אביך. כשנופלים תפילי - נוהגים לצום. כאשר יכאב מאד לאדם וגבר עליו אבול - לא יוכל לאכול. כך צריך להרגיש כאשר נודע לאדם שה' אינו יקר אצלו, עד כדי כך שאיחל להזכיר לי את ה'. אבל גם אם אמלל מאד לבו, ונאטמו רגשותיו, ויכול הוא לאכול - חייב הוא לצום כדי לסלק את הסיבה שגרמה לערל את לבבו. ומהי הסיבה? הנטייה השפלה לגשמיות. הגשמיות היא ההיפך הגמור מאלקים - כאשר אדם פונה אליה בורח הוא מאלוקיו. אם רואה אדם שאלוקיו אינו יקר אצלו - ידע כי נטה לגשמיות. ואין לך צורך אחרת אלא לפרוש מההומוריות פרישה גמורה לזמן ידוע, למען תחלש משיכתו אליה, ונפל המסך המבדיל בינו ובין אלוהיו. ואל יאמר האדם: וכי ע"י פרישה של יום אחד אעלה לי ארוכה? כן בן אדם, נשמתך קדושה וטהורה היא, כאשר רק מתחיל הנך לשוב, אפילו פסיעות קלות - קדוש יאמר לך.

המשיגי זצוק"ל היה הולך ברגליו לתפלה, ולא הסכים לנסוע ברכב (עד לפני שנים ספורות ממש), ואפילו כשעברו רכבים ובקשו לזכות לקחתו לשיבה המשיגי לא הסכים - שלא להפסיד שכר פסיעות... (אמר לי פעם אברך שגר בסמיכות למשיגי, שדרכו היה לנסוע ברכבו להתפלל בישיבה, עד שפעם ראיתי את המשיגי הולך ברגל למנחה, ובקשתי לזכות לקחתו, אך המשיגי אמר לי שאינו מעוניין להפסיד שכר פסיעות- זה עשה לי מהפכה בכל הגישה לתפלה! המשיגי שמבוגר ממני בעשרות שנים לא מסכים לנסוע ברכב - שלא להפסיד את הזכות להתאמץ לתפלה! מאז התחנכתי כמה צריך ליקר את התפלה, וההתאמצות לת'.

בדרך לתפלה היה מדבר על קבלת עול מלכות שמים - והיה מביא (כמדומני) בשם מרן הגר"ח מבריסק זיע"א שכשאדם מקבל עול מלכות שמים בבוקר, זה סיבה להצלחה בכל היום. היה מזכיר 'ואהבת לרעך כמוך' והיה מביא שכתוב לומר זאת ולקבל על עצמו קודם התפלה. והיה מדבר עניני אמונה, איך שהבריא מעידה על בוראה... ואם לא היה מספיק לומר 'אדון עולם' ו'יגדל' בבית, היה אומר בדרך.

לקראת בואו לישיבה היה מזדרז ומאיץ את הליכתו, כמבואר בהלכה. ואף בזמן האחרון שמאד נחלש ונתמך באחרים, כשהתקרב לביה"מ היה מתאמץ להזדרז. ולפני שהיה נכנס לביה"מ היה משתחוה ואומר 'ואני ברב חסדך אבוא ביתך, והזכיר הרבה את ששמע בשם הגר"י אברמסקי זצ"ל, שכאשר אדם בא לבית כנסת, בפרט ביום קר וגשום, בליבו הוא אומר לבורא העולם, מגיע לי ישר כה, היה כל כך נעים במיטה, גשם וקור בחוץ, בכל זאת התאמצתי ובאתי. אך דוד המלך אומר 'ואני ברב חסדך, חסד גדול עשית עמי בורא עולם, שזיכית אותי לבא אל ביתך. היה ניגש לבימה ונותן צדקה - הקפיד לתת לפני ג' התפילות צדקה (כפי שנאמר 'ואני בצדק אחזה פניך'), ואמר לי שביום שיש נותן עבור התפלות של שבת. היה אומר קורבנות וברכת קידוש ה', ועוד.

המשיגי היה מעורר תמיד לבוא לתפלה בזמן, שיהיה אפשר לומר פסוקי דזמרה בנחת, כמונה מעות ושלא לדלג חלילה מפס"ד, היה אומר, 'כואב לראות בני תורה יקרים שהתרגלו לבוא מאוחר לתפלה, ומלבד מה שאינם זוכים לומר את פסוקי דזמרה כראוי - אשר ידוע מהספרים הקד' שכוחם להועיל מאוד שהתפלה תתקבל, פעמים שאף נאלצים לדלג על 'אז ישיר' או לאומרו בחיפזון, ועיי"כ מפסידים את המעלה של כפרת עוונות! (כמובא במ"ב בשם החרדים שהאומרים בשמחה מוחלין לו עוונותיו). והכאב גדול שבעתים במקום שיש כמה מניינים ואעפ"י ישנם שבחורים להתפלל במניין שכבר אוהזים שם באמצע התפילה. היה אומר, שמרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל הקפיד לבא לפחות עשר דקות לפני התפילה. אין זה מדרגת חסידות, הוא גם תבע זאת מאחרים, והסביר זאת, שכאשר באים לפגישה עם מלך לא מגיעים ברגע האחרון, ובודאי לא מאחרים. הנהגה כזו פועלת על האדם שירגיש לפחות מעט שהוא עומד לפגוש את המלך.

המשיגי זצוק"ל היה דוגמא חייה איך שתמיד הגיע בזמן ועוד לפני הזמן התפלה. היה תקופה שהמשיגי הזדקן וקצת איחר, ואמר לי אז שעוד לא מספיק מכיר את עצמו, שהוא חושב שלוקח לו פחות זמן ממה שבאמת לוקח לו, ויהי לפלא איך שלאחר תקופה הקדים לקום יותר ממה שהיה רגיל, והגיע כרבע שעה לפני התפלה - ויותר לא איחר.

שמעתי שאחד מידידי מרבני הישיבה לא היה בריא והיה מגיע מאוחר לתפלה, המשיגי אמר לו שאע"פ שמצד חולשתו קשה לו לבוא בזמן, מ"מ כדאי שיתאמץ להקדים ולא לבוא להתפלל בישיבה מאוחר, בכדי שלא ילמדו ממנו. מאידך היה אחד שהיה חלש, והמשיגי אמר לו שמכיון שהוא אנוס, אינו צריך להפסיד תפלה בשיבה, ומבינים שהוא מוכרח לאחר, (והכל לפי העניין).

וכך היה בכל שלשת התפלות המשיגי היה מגיע בזמן, ובדרך כלל עוד קצת קודם הזמן, וכשהיה מתארח אצל אחרים בשבת, היה כבר ביום שיש חוקר ושואל את זמני התפלות, לדעת בדיוק את הזמנים, והיה משנן לעצמו את זמני התפלה, והיה חוקר את המרחק לבית הכנסת ומתכנן מתי צריך לקום ומתי צריך כבר לצאת בשביל שיבוא בזמן לתפלה. והיו כמה פעמים שכבר באמצע השבוע... שאל אותי בטלפון את זמני התפלות, וכבר הכין את עצמו כיצד יגיע בזמן. (נשמח לקבל הנהגות ומעשים מתלמידי המשיגי לזכות את הרבים 0527166490)